

den: »Kan jag få mina tabletter?» Han har inga biverkningar.

Någon gång, oklart när, måste han troligen upphöra med behandlingen. Vuxna får inte amfetamin på denna indikation, eftersom den motoriska hyperaktiviteten oftast växer bort. Andra kognitiva störningar anses inte vara en tillräcklig indikation för fortsatt behandling, trots att det har visat sig att barn som medicineras upp i 20-årsåldern har större möjligheter att klara t ex universitetsstudier. Sannolikt klarar de av hela sitt liv bättre.

Jag lyssnade en gång på en internationell kongress på ett föredrag om läkemedelsbehandling av ADHD. Man hade skickat en enkät till barnpsykiatrer i olika europeiska länder för att kartlägga den lokala policyn. Sverige fanns inte med på listan. Förklaringen var att samtliga tillfrågade svenska barnpsykiatrer år 1990 hade meddelat att man inte använder läkemedel i behandlingen av ADHD. I USA hade man närmare 60 års erfarenhet.

Få barnet upp på tåget igen

Människans psykologiska utveckling sker framför allt i barn- och ungdomsåren; efter 15 år är det mesta som det kommer att förbli. Enligt Piagets teorier utlöses ett biologiskt genetiskt förankrat program som följer en viss tidtabell. Flertalet barn hinner med tåget, men en del missar det, och några av dessa får man anta utgör rekryteringsunderlaget för barn- och ungdomspsykiatrin och de sociala myndigheterna. När föräldrar och skola väl söker hjälp är dyrbar tid redan förlorad i försök att reda upp problemen själv, och i missriktad välvilja att förhindra en stigmatisering av barnet.

Vårdgivarens uppgift bör vara att få barnet upp på tåget igen, så fort som möjligt, så att det inte missar de återstående stationerna innan resan är slut, innan den psykologiska rörligheten har reducerats och tonåringen fastnat i en mer eller mindre fastcementerad självbild.

Att nå en viss kompetens ger en form av belöningskänsla hos barnet. Belöningskänslan utlöser barnets motivation att utveckla sig vidare. Barn som misslyckas ofta eller avvisas kommer att känna skam. Hur kommer det att påverka barnets förmåga att ta itu med nya uppgifter? Hur mycket kommer det att hämma utvecklingen av barnets egentliga utvecklingspotential? Hur mycket kommer det att forma barnet?

Känna till och förstå sitt handikapp

Ett ADHD/DAMP-barn måste få en möjlighet att känna till och förstå sitt handikapp för att kunna gå vidare och

förmås att acceptera sig själv. Om tillvaron består av ett oförklarligt virrvarr av misslyckanden i flertalet skolämnen – inklusive de praktiska – utstötning eller mobbing av jämnåriga och föräldrars och syskons irritation blir själva livet svårt att stå ut med. Om man å andra sidan vet om att man har en medfödd omognad, alternativt felmognad, i hjärnan som förklarar ens svårigheter och delvis försvinner med åren, är det en information man kan förhålla sig till.

När vår grabb i 12-årsåldern träffade på ett annat barn med ADHD/DAMP kunde barnen känna igen sig i varandra. Jacob förklarade att »Jag har något fel i skallen så jag måste ta medicin», varpå kamraten genast slöt sig till att han själv nog måste ha samma fel. Sedan skrattade de i samförstånd åt detta obestridliga faktum.

I 12-årsåldern har barnet inkorporerat omvärldens värderingar, »generaliserat själv» (överjagsbildning) om hur t ex »lyckade barn» ska vara. Hur kommer denna bild att rymma med barnets egen självbild? I tonåren blir individen mer medveten om att andra människor har tankar och åsikter om dem. De barn som misslyckas och mobbas nedvärderar sitt själv, frustreras och kanaliserar i form av en utåt- eller inåtvänd aggressivitet.

Se över svensk praxis!

ADHD/DAMP är vanligt, det finns kanske ett barn i varje klass, oftast en pojke. Att det är så vanligt innebär möjligen att denna sannolikt genetiskt predisponerade störning, åtminstone i dess mildare former, kan ha bidragit till människoartens framsteg. Dessa barns frispråkighet, spontanitet, oräddhet och bristande tilltro till auktoriteter kan kännas sund.

Genom att tillåta en medicinering med amfetamin till ADHD/DAMP-barn (och vissa vuxna), kan sannolikt barnets tillgångar tillvaratas på ett bättre sätt.

Efter 57 år bör det kanske vara dags att se över svensk praxis?

Mamma, syster och läkare

(skribentens identitet är känd av redaktionen)

Naturmediciner i ny kinesisk databas

Det finns många omfattande databaser med medicinska fakta från hela världen, men ytterst få ger detaljerad information om de traditionella mediciner och naturbehandlingar som används i Kina och Sydostasien.

Förra året exporterade Kina naturmediciner värda 135 miljoner amerikanska dollar (cirka 900 miljoner svenska kronor). Som ett resultat av den allt viktigare roll som dessa naturprodukter spelar för läkemedelsindustrin och den biotekniska forskningen har Hong Kong University of Science and Technology (HKUST) skapat en databas för att jämföra de data som finns inom området. Informationen i databasen, som presenteras på engelska, är hämtad från den vetenskapliga litteraturen, främst tidskrifter och rapporter, tryckta efter 1991. Man ska snart göra en systematisk genomgång av äldre litteratur.

Databasen vänder sig till såväl lokala som utländska forskare inom läkemedelsindustrin. De vanligaste förfrågningarna rör vilka ämnen man kan extrahera ur en viss växt, vilka växter som innehåller ett visst ämne samt vilka växter som kan orsaka vissa biologiska effekter.

Klassificeras i fem kategorier

Forskningsrapporterna från vilka informationen hämtas är klassificerade i fem kategorier. Den första innehåller rapporter som beskriver fysikaliska och kemiska egenskaper hos renade naturliga föreningar, liksom synteser, halvsvynteser, biosynteser eller biotransformation av naturliga produkter. Den andra kategorin behandlar biologiska effekter av naturliga föreningar, den tredje information om »bioscreening» och biologiska effekter av växtextrakt. Den fjärde omfattar artiklar som beskriver isoleringsprocessen och den strukturella uppbyggnaden av växtbeståndsdelar. Den sista kategorin består i rapporter om såväl isolering som biologiska effekter av aktiva huvudämnen från växtriket.

Därefter kategoriseras data ytterligare i bibliografisk, botanisk, kemisk och biologisk information. Slutligen har man organiserat data på ett sådant sätt att varje post är länkad till en annan och kan sökas i en och samma sökning. Denna typ av relationsdatabas kan analysera, jämföra och korrelera information.

Källa:

Sveriges tekniska attachéer